

HÄMEENLINNA

VISAMÄKI ASEMAKAAVA-ALUEEN TARKKUUSINVENTOINTI 2014

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto	2
1.1	Hankkeen tausta	2
1.2	Tutkimusalueen topografia sekä tutkimusalueiden ja lähistön kohteet	3
1.3	Tarkkuusinventointialue historiallisella ajalla	5
1.4	Tarkkuusinventoinnin metodit	6
2	Havainnot	7
2.1	Alue 1.....	7
2.2	Alue 2.....	10
3	Yhteenveto	12
4	Lähteet.....	12

Liite 1. Digitaalikuvaluettelo

Liite 2. Koekuoppakuvaukset

Kartta 1. Tarkkuusinventointialueet ja koekuopat, MK 1: 5000

Kartta 2. Koekuopat ja pintalöydöt, MK 1: 3800

Taustakartat:

Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 04/2014 aineistoa

http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata_lisenssi_versio1_20120501

sekä Hämeenlinnan kaupungin asemakaavatasoinen pohjakartta.

HÄMEENLINNA VISAMÄKI ASEMAKAAVA-ALUEEN TARKKUUSINVENTOINTI 2014

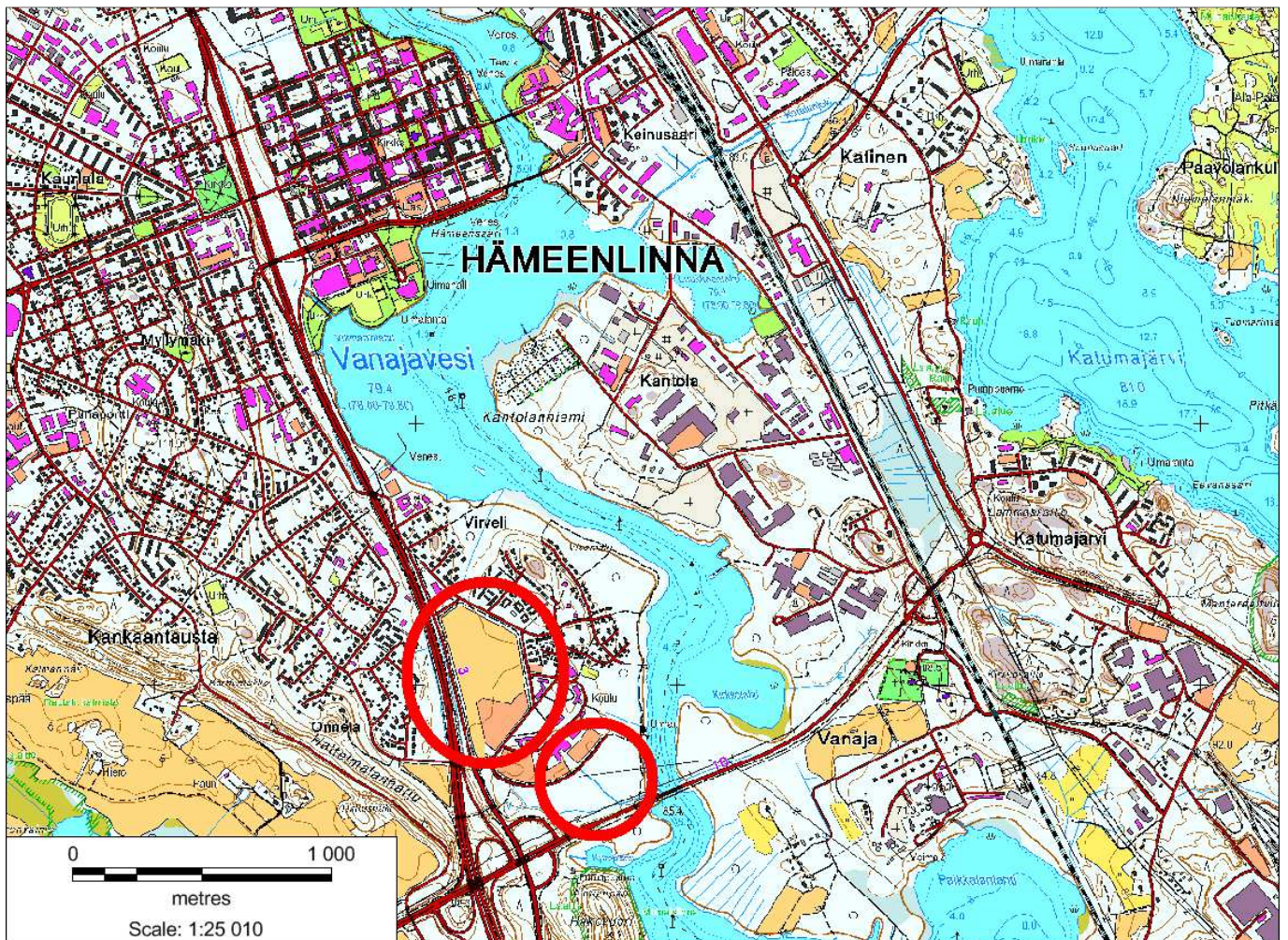
Tiivistelmä

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti arkeologisen tarkkuusinventoinnin Hämeenlinnan Visamäen asemakaava-alueella. Asemakaava-alue käsittää kaksi erillistä peltoaluetta (alueet 1 ja 2) muutama kilometri Hämeenlinnan keskustan eteläpuolella. Tarkkuusinventoinnin kenttätyöt tehtiin 29.-30.4., 7.-8.5. 4.6. ja 11.6.2014 ja niistä vastasi arkeologi (FM) Kirsi Luoto. Tarkkuusinventoinnissa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Tutkimuksen kustannuksista vastasi Hämeenlinnan kaupunki.

Arkisto- ja rekisteritiedot

Tutkimuskohteen nimi:	Hämeenlinna, Visamäen asemakaava-alue
Ajoitus ja tutkimuksen laatu:	Arkeologinen tarkkuusinventointi, esihistoria ja historiallinen aika
Tutkija:	FM Kirsi Luoto ja FM Mari Wuoti
Tutkimuslaitos:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy
Kenttätyöaika:	29.-30.4., 7.-8.5., 4. ja 11.6.2014 Yhteensä 6 kenttätyöpäivää.
Tutkitun alueen laajuus:	Alue 1: 250 x 580 m Alue 2: 200 x 150 m
Tutkimuksen tilaaja:	Hämeenlinnan kaupunki
Kunta/kylä/tila	Hämeenlinna/ - /109-407-7-10
Peruskartta:	2131 09
Sijaintikoordinaatit:	P: 6762565 - 6763310 I: 363100 - 363825
Tutkimuksen löydöt:	KM 39903: 1 – 3 (metalliesineen kappale ja 2 palaa sulanutta pronssia)
Aiemmat tutkimukset:	Esko Sarasmo 1939 inventointi Helmer Salmo 1954 tarkastus Jyri Saukkonen 1984 inventointi Hans-Peter Schulz 1988 inventointi Sirkka-Liisa Seppälä 1999 inventointi
Aiemmat löydöt:	KM 24653: 1 – 6 (alue 1)
Raportin säilytyspaikka:	Alkuperäinen raportti Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistossa, kopio Museoviraston arkistossa

TARKKUUSINVENTOINTIALUEIDEN SIJAINTI MERKITY KARTALLE PUNAISELLA YMPYRÄLLÄ.

1 Johdanto

1.1 Hankkeen tausta

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti arkeologisen tarkkuusinventoinnin Hämeenlinnan Visamäen asemakaava-alueella. Asemakaava-alue käsittää kaksi erillistä peltoaluetta (alueet 1 ja 2) muutama kilometri Hämeenlinnan keskustan eteläpuolella. Inventointialueen läheisyydessä sijaitsee kaksi kiinteää muinaisjäännöstä: Visamäen rautakautinen asuinpaikka (muinaisjäännösrekisterinumero 109010061) ja Vankanlähteen kultti- ja tarinapaikka (109010059). Noin 160 m itään alue 1:stä on sijainnut Riihirannanmäki-niminen, nykyään tuhoutunut rautakautinen polttokenttäkalmisto ja tuomarinympyrä (109010060). Alueen 1 itäkoillispuolella on lisäksi sijainnut historiallinen Kankaantaan kyläpaikka. Edellä mainituista syistä johtuen Visamäen asemakaava-alueella oli suoritettava arkeologinen tarkkuusinventointi. Tarkkuusinventoinnin kenttätyöt tehtiin 29.-30.4., 7.-8.5. 4.6. ja 11.6.2014 ja niistä vastasi arkeologi (FM) Kirsi Luoto. Mukana kenttätöissä olivat myös arkeologi (FM) Mari Wuoti sekä muinaistutkimusta ja metallinetsintää harrastava Reijo Hyvönen. Tarkkuusinventoinnin jälkityöt tehtiin kenttätyövaiheen jälkeen, ja hankkeen kustannuksista vastasi Hämeenlinnan kaupunki.

1.2 Tutkimusalueen topografia sekä tutkimusalueiden ja lähistön kohteet

Visamäentien asemakaava-alue sijaitsee 2 km etelään Hämeenlinnan kirkosta. Alue käsittää kaksi peltoaluetta, joista alue 1 sijaitsee korkeusasemaltaan 82,5 – 85 m mpy välisellä alueella ja alue 2 kokonaisuudessaan 80 m mpy olevalla alueella. Alue 1:n maaperä on pääasiassa savimaata, mutta alueen eteläosassa ja koillisnurkassa on myös hiesusavialuetta. Alue 2:n maaperä koostuu liejusta. Suurin osa alueesta 1 on yhä viljelyssä olevaa peltoa, mutta sen eteläosassa on laaja sorapintainen pysäköintialue (kuva 1). Alue 2 on osittain vanhaa peltoaluetta, sen pohjoisosassa on pääasiassa koivua kasvava metsäalue (kuva 2).

Kuva 1. Visamäen asemakaava-alueen tarkkuusinventoitua aluetta 1 kuvattuna pohjoisesta. (Kuva 2014_06:1)

Kuva 2. Tarkkuusinventointialue 2 kuvattuna länsilounaasta. (Kuva 2014_06:2)

Alueen 1 eteläosan länsilaidalta löydettiin vuoden 1988 inventoinnin (Schulz) yhteydessä noin 200 x 100 m suuruiselta, pohjois-eteläsuuntaiselta alueelta lukuisia palaneita kiviä, savitiivistettä, ja kuonan paloja. Paikalla sijaitsee *Hattelmalan sairaala W –niminen löytöpaikka*. Pellolta poimittiin myös rautaesineen katkelma, rautanauvoja, tuluspiitä, palamattomia luita, rautakuonaa ja savitiivistettä. Löytöjen arveltiin liittyvän mahdolliseen rautakautiseen tai varhaishistorialliseen asuinpaikkaan. Inventointi, jossa löydöt tehtiin, liittyi vt 3:n Janakkala –

Hämeenlinna moottoritienlinjan inventointiin. Sittemmin alueella on ilmeisesti tapahtunut tielinjausmuutoksia, joiden seurauksena suurin osa löytöpaikasta on jäänyt muuttuneiden tielinjausten alle (kuva 3). Kohdetta ei ole merkitty muinaisjäännösrekisteriin.

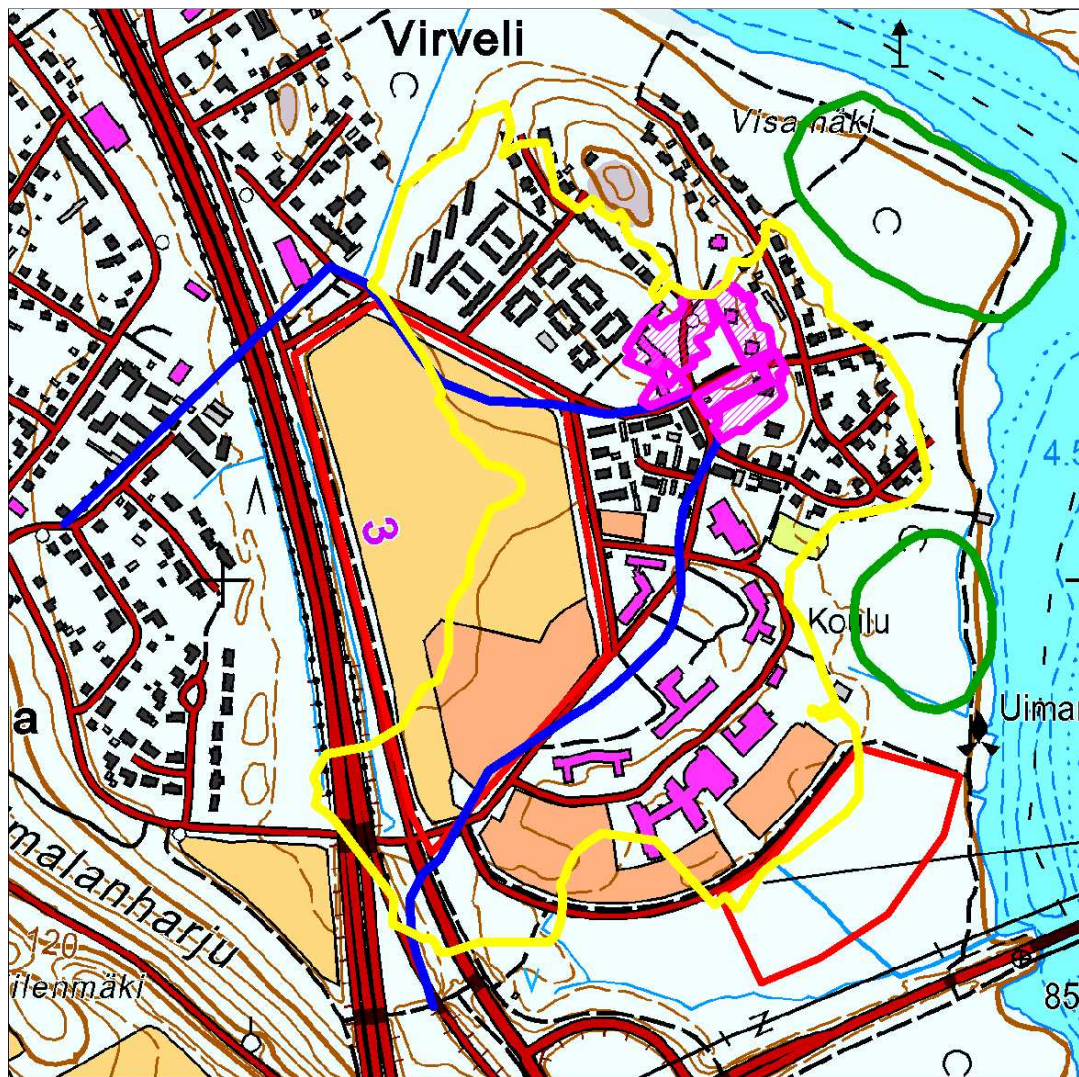

Kuva 3. Hattelmalan sairaala W –niminen löytöpaikka sijaitsee alue 1:n eteläosassa, Lahdensivuntien ja Visamäentien risteysalueella ja risteuksen koillispuolella. Lapiro osoittaa koekuopan 1 sijainnin. Kuvattu koillisesta. (Kuva 2014_06:3)

Noin 220 m koilliseen inventointialue 1:stä sijaitsee *Visamäen rautakautinen asuinpaikka* (109010061). Mahdollinen asuinpaikka sijaitsee korkeustasoltaan 88 – 89 m mpy välisellä alueella, 300 m länteen Vanajaveden rannasta, aivan Visamäki -nimisen mäen kaakkoispuolella. Paikka on puutarha-alueita nurmikkoineen parin kerrostalon lähellä. Puutarhasta on löydetty hevosenkenkäsolkki vuonna 1952. Inventoinnin yhteydessä vuonna 1984 (Saukkonen) kaukolämpöputken ojan kohdalta poimittiin saviastianpala ja palanutta savea, jotka viittaavat asuinpaikkaan.

Noin 180 m eteläkaakkoon alue 1:n eteläreunasta on historialliselle ajalle ajoittuva *kultti- ja tarinapaikka, Vankanlähde* (109010059). Lähde, joka sijaitsee korkeustasoltaan 82 m mpy, sijaitsee aivan moottoritien liittymän varressa, pellon pohjoisreunassa. Lähde on nykyään noin 15 x 15 m:n laajuinen, runsasvetinen, padottu lammikko. Se on tunnettu sammaslähteenä. Lähteen lähialue on tällä hetkellä joutomaata, jonne on läjitetty maa-ainesta.

190 metrin päässä itään alue 1:n itärajalta on aikanaan sijainnut Riihirannanmäen (Kelämäki, Kanalanmäki) polttokenttäkalmisto ja tuomarinympyrä (109010060). kohde on sijainnut Vanajaveden länsirannalla kallioisella mäellä, joka on vanhaa piirimielisairaalan aluetta. Muinaisjäännökset, kalmisto ja "tuomarinympyrä" hävitettiin täysin vuonna 1954 sairaalan uudisrakennusta tehtäessä, jolloin kallioiselta mäeltä poistettiin kaikki maa. Tässä työssä löydettiin merovingiajan ja viikinkiajan polttokalmistoon kuuluvia löytöjä, mm. ratassolkki, hihnanpäättehela, ns. suomalainen väkipuukko, veitsenterä ja pitkäruotoinen veitsenterä. Vuoden 1939 inventointikertomuksessa (Saraso) mainitaan Kelämäellä oleva epävarma tuomarinympyrä, kyseessä on siis sama paikka, josta myöhemmin tehtiin edellä mainitut löydöt.

Kuva 5. Forseliuksen isojakokartan (1784) asemointi. Kankaantaan kylänpaikka merkitty karttaan aniliinilla rasterilla, peltoalueen raja keltaisella viivalla, suot vihreällä viivalla ja historialliset tielinjat sinisellä viivalla. Tarkkuusinventointialueet rajattu punaisella. (Asemointi: Mari Wuoti 2014)

1.4 Tarkkuusinventoinnin menetöt

Tarkkuusinventoinnin esityövaiheessa tutustuttiin alueen aiempaan arkeologiseen tutkimushistoriaan sitä koskevien aiempien arkeologisten inventointikertomusten (Sarasma 1939; Saukkonen 1984; Schulz 1988; Seppälä 1999) ja muinaisjäännösrekisterin tietojen avulla. Aluetta kuvaavia historiallisia karttoja tarkasteltiin Kansallisarkistossa sekä internetissä Kansallisarkiston digitaaliarkistossa ja Jyväskylän yliopiston ylläpitämässä digitaalisessa julkaisuarkistossa (JYX). Kartoista vanhin, informatiivisin ja tärkein (Forseliuksen isojakokartta 1784) asemointiin peruskartalle käyttäen apuna PhotoShop- ja Map Info –tietokoneohjelmistoja.

Tarkkuusinventoinnin kenttätyövaiheeseen osallistui arkeologi (FM) Kirsi Luodon lisäksi arkeologi (FM) Mari Wuoti. Alue 1:llä suoritettiin kenttätyövaiheen aluksi kattava pintapoiminta, jossa peltoalueen eteläinen osa pintapoimittiin yhteensä kuudessa ja pohjoisosa 18 kaistassa (kartta 1). Kaistat olivat leveydeltään noin 5 m ja kaistojen väli noin 10 m. Laajan peltoalueen pintapoimimiseen käytettiin kahden arkeologin kahden päivän työpanos, joten pelto voidaan sanoa pintapoimitun huolellisesti. Pintapoiminnan jälkeen peltoalueen potentiaaleimmilta

vaikuttavat osat eli hiesusavimaannoksen alue korkeudella 85 m mpy käytiin läpi metallinetsintä käyttäen (kuva 6). Apuna inventoinnin tässä vaiheessa oli metallinetsinnästä pitkäaikaisen kokemuksen omaava Reijo Hyvönen. Metallinetsimellä löydettyjen mielenkiintoisimpien löytöjen alueelle tehtiin yhteensä 6 koekuoppaa. Koekuopat sijaitsivat samalla myös alueen vanhimman viljelyalueen kohdalla. Koekuopat kaivettiin lapiolla ja lastalla, ja maa-aines käytiin läpi lastan kanssa.

Kuva 6. Reijo Hyvönen tutkimassa metallinilmaisimen ilmoittamaa signaali-kohtaa. (Kuva 2014_06:4)

Tarkkuusinventointialueella 2 suoritettiin ensimmäisenä koko alueen kattava silmämääräinen tarkastelu, jossa havaittiin alueen olevan erittäin kosteaa ja liejupohjaista. Alueelle kaivettiin historiallisen pellon alueelle yhteensä kolme koekuoppaa. Lopuksi alue käytiin otoksittain läpi käyttäen apuna metallinetsimiä. Metallinetsimellä läpikäytyjä kaistoja oli alue 2:n peltoalueella neljä ja metsäisellä alueella kaksi (kartta 1). Peitteisestä maanpinnasta johtuen metallinetsimen käyttö oli hidasta ja hankalaa, ja etenkin peltoalueella korkea heinä vaikutti metallinetsinnän tulokseen heikentävästi.

Koekuoppien ja löytöjen sijaintimittaukset tehtiin käyttäen apuna Garmin GPSMAP 64 s –GPS-laitetta (virhemarginaali 5 – 10 m). Kentällä kirjoitettiin myös muistiinpanoja ja otettiin digitaalivalokuvia. Inventoinnin jälkityövaiheessa kenttäkartat piirrettiin puhtaaksi Map Info –paikkatieto-ohjelmistolla ja valokuvat arkistoitii Heiskanen & Luoto Oy:n arkistoon. Tehdyistä löydöistä relevantit luetteloiitiin kansallismuseon kokoelmiin päänumerolla KM 39903.

2 Havainnot

2.1 Alue 1

Alue 1:n pintapoiminnan yhteydessä saatu ajoitettavissa oleva löytömateriali koostui pääasiassa 1800- ja 1900-luvuille ajoittuvista astialasista, fajanssista, posliinista sekä muutamista punasaviastianpaloista. Näiden lisäksi löydettiin myös joitakin epämääräisiä rautaesineiden katkelmia, tiilenpaloja ja palamatonta luuta. Löydöt olivat jakaantuneet pellolle melko tasaisesti sen keskiosan kuitenkin muuta peltoa vähälöytöisempää aluetta. Silmiinpistävää löytöai-

neksessa oli nimenomaan vanhemman, 1700-luvun tätä vanhemman, löytömaterialin puuttuminen alue 1:ltä lähes täysin. Pintapöiminnän yhteydessä pelloilta usein löydettäviä liitupii-pun palasiakin löydettiin ainoastaan muutamia kappaleita. Pellon pohjoisosassa Kankaantaan isojakokartan (Forselius 1784) mukaan asemoitua tielinjaa ei pysty enää erottamaan maastossa; tielinjauksen jättämät jäljet ovat hävinneet pellonmuokkauksen yhteydessä (kuva 7).

Kuva 7. Koekuoppa 5 historiallisen tielinjan kohdalla. Kuvattu länsilounaasta. (Kuva 2014_06:5)

Osa alue 1:n peltoalueesta on toiminut pysäköintialueena Hämeenlinnassa vuonna 2007 järjestettyjen asuntomessujen aikaan. Pelto on muistitiedon mukaan ollut päällystetty soralla/hiekalla, joka on poistettu asuntomessujen jälkeen. On mahdollista, että myös osa pelto-kerroksesta on poistettu pysäköintialueen purkamisen yhteydessä, mikä saattaisi osaltaan selittää vanhemman löytömaterialin puuttumista alue 1:ltä.

Alue 1:tä tutkittiin myös metallinilmaisinta käyttäen. Etsinnässä keskityttiin maastonmuodollisesti sekä historiallisten ja maaperäkarttojen mukaan alueen arkeologisesti potentiaaleimmaksi luonnehdittavalle alueelle. Tämä käsitti alueet, joille alueen vanhimmat pellot ovat historiallisten karttojen mukaan sijoittuneet ja samalla siis myös alueen, jonka maannos on hie-susavea. Myös kaivetut koekuopat sijoituivat juuri näille alueille pellon etelä-, pohjois- ja itä-osaan (kartat 1 ja 2). Metallinetsinnän tulokset ovat samankaltaisia pintapöimintatulosten kanssa: löydöt ajoittuvat pääasiassa 1800- ja 1900-luvuille. Vanhin varmuudella ajoitettavissa oleva löytö on ruotsalainen kolikko 1700-luvulta (kuva 8). Metallinetsimellä tehdyt löydöt koostuivat pääasiassa resistentistä metalliroskasta; epämääräisistä rautaesineenkattelmista, pullonkorkeista, foliosta jne. Löytöjen joukossa oli joitakin 1800-luvun lopulta/1900-luvun alusta peräisin olevia yksittäisiä esinelöytöjä kuten hopeinen jälkiruokahaarukka, täikamman katkelma, mahdollinen pyörän soittokellonkuori sekä muutamia kolikoita. Alueelta 1 löydettiin metallinetsimellä myös kaksi sulanutta pronssinkappaletta (KM 39903:2 ja 3) sekä erikoinen, muusta kuin pronssista tehdyn metalliesineen, mahdollisesti jonkinlaisen korun, katkelma (KM 39903:1, kuva 9) (kartta 2).

Kuva 8. Ruotsalainen kolikko 1700-luvulta. Kolikko löytyi alue 1:n pohjoisosasta. (Kuva 2014_06: 7)

Kuva 9. Metalliesineen katkelma KM 39903:1 löytyi koekuopan 6 vierestä, alueen 1 pohjoisosasta. (Kuva 2014_06: 8)

Koekuopat (6 kpl) kaivettiin alueen 1 arkeologisesti potentiaaleimmille alueille. Koekuoppien kaivamisessa kiinnitettiin erityisesti huomiota mahdollisen muinaispellon löytymisen mahdollisuuteen. Tästä syystä havainnoitiin erityisen tarkasti koekuoppien maanoksissa esiintyvän peltokerroksen ja mineraalimaan vaihtumiskerroksia. Merkkejä muinaispellosta tai muun tyyppisistä kiinteistä muinaisjäännöksistä ei alueella 1 ollut kuitenkaan havaittavissa. Alueen 1 eteläosan koekuoppien (koekuopat 1 ja 2) maannos koostui peltokerroksesta ja sen alaisesta vaaleasta hiesusta, joka oli alueen tämän osan luonnollinen pohjamaa (kuva 10). Alueen 1 itä- ja pohjoisosiin kaivettujen koekuoppien 3 – 6 maannos oli edellisestä poikkeava: peltokerroksen alla oli havaittavissa 5 cm paksu vaalean hiesun kerros, jonka alla oli jälleen peltokerrosta (kuva 11). Hiesukerroksen alaisesta peltokerroksesta saatiin löytöinä tiilen- ja punasaviastiankappaleita, kirkasta pullolasia ja tiilimurskaa. Koekuopasta 5 löydettiin myös muovi- tai bakeiliittisauvan katkelma. Löytöjen perusteella ei hiesukerroksen alaista peltokerrosta voida pitää merkittävästi pellon yläosia vanhempana. Vaalea hiesukerroksen peltokerrosten välissä on todennäköisesti syntynyt pellon maannoksen parantamisen tai muun myöhäisemmän maankäytön seurauksena. Alemman peltokerroksen alla oli koekuopissa alueen luonnollista pohjamaata eli hiesusavea.

Kuva 10. Koekuopan 2 maannos: peltokerros ja sen alainen vaalea hiesu. (Kuva 2014_06: 9)

Kuva 11. Koekuoppa 4:n maannos, jossa näkyy hiesukerroksen alainen vanhempi peltokerroksen osa. (Kuva 2014_06:10)

2.2 Alue 2

Alueen 2 silmämääräisen havainnoinnin ja koekuoppien kaivuun yhteydessä konkretisoitui alueen sijainti vain 80 m merenpinnan yläpuolella olevalla alueella: alavalla sijaitseva pelto ja metsäalue olivat kauttaaltaan tasaista, märähkää liejusavimaata. Koekuoppia kaivettaessa maannos tarttui lapioon tahmeaksi kerrokseksi, jota oli vaikea poistaa. Koekuopat kaivettiin alue 2:n pohjoisosaan, joka korkeudeltaan tuntui olevan edes hieman muuta osaa ylempänä.

Kuva 12. Koekuoppa 8:n maannoksessa vuorotteli savi ja lieju. (Kuva 2014_06: 11)

Koekuoppien (numerot 7 – 9) maannos muokatun peltokerroksen alla oli joko savea tai möyheää, orgaanista ainesta sisältävää liejua. Koekuopassa numero 8 oli havaittavissa saven ja liejukerroksen vuorottelua, mikä kertonee alueen olleen altis tulvimiselle. Tätä seikkaa havainnollistaa myös Hämeenlinnan kaupungin alueelta vuonna 1955 otettu kuva (kuva 13), jossa inventointialue on näkyvissä tulvan vallassa olevana pelto- ja niittyalueena. Koekuopan numero 8 pohjalle kertyi vettä, kun kuoppa oli kaivettu puolen metrin syvyyiseksi.

Kuva 13. Panoraamakuva vuodelta 1955, jonka oikeassa laidassa oleva pelto/niittyalueella sijaitsee tarkkuusinventointialue 2. (Kuva: Hämeenlinnan ammattikorkeakoulu)

Lopuksi aluetta 2 tutkittiin vielä metallinetsimen avulla. Satunnaisella otoksella valittuja ja metallinetsimellä läpi käytyjä kaistoja oli alue 2:n peltona olevalla alueella neljä ja metsäisessä osassa kaksi kappaletta. kutakin kaistaa kohti oli kaksi metallinetsintä käyttävää henkilöä, jotka kulkivat noin 5 m päässä toisistaan. Löytöinä saatiin aluetta kattavasta peltokerroksesta mm. mutteri, rautavarrasta, rautalankaa, jonkinlaista rautapitoista kuonaantunutta ainetta sekä yksi taotulta vaikuttava rautanaula. Löytöjä ei luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin.

3 Yhteenveto

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti arkeologisen tarkkuusinventoinnin Hämeenlinnassa Visamäen asemakaava-alueella. Tarkkuusinventoinnissa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Alueella 1 (kartat 1 ja 2) tehtyjen pintahavaintojen ja kajoavin menetelmin saatujen havaintojen perusteella näyttää alueen hyödyntäminen peltona alkaneen jossakin vaiheessa 1700-luvulla. Tätä vanhempaa löytöaineistoa ei tutkimuksessa saatu. Alueen itä- ja pohjoisosassa havaittu hiesukerros kahden peltokerroksen välissä on syntynyt todennäköisesti viimeaikaisen maankäytön seurauksena, mistä kertovat alemmasta peltokerroksesta löydetyt resentit löydöt (bakeliitti/muovi, väritön pullolasi). Alueen itä- ja pohjoisosasta löydettyjä sulaneen pronssin paloja ja metalliesineen katkelmaa on tämän tutkimuksen valossa pidettävä irtolöytöinä. Löytöpaikkojen lähelle kaivetuissa koekuopissa ei ollut havaittavissa merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Alue 2 sijaitsee korkeussuhteeltaan erittäin matalalla (80 m mpy), ja on ollut ajoittain veden peittämä vielä 1900-luvun puolivälissä. Alueen maannos koostuu liejusta ja savesta. Alueella tehtyjen silmämääräisten havaintojen ja kaivettujen koekuoppien perusteella vaikuttaa se arkeologisesti epäpotentiaalilta. Tehdyissä tutkimuksissa ei alueella havaittu kiinteää muinaisjäännöstä.

Kirsi Luoto
FM, arkeologi

4 Lähteet

Painamattomat lähteet:

Sarasma, Esko 1939. Vanajan ja Hämeenlinna kiinteät muinaisjäännökset 7.8.-7.9.1939. Alkuperäinen raportti Museoviraston arkistossa.

Saukkonen, Jyri 1984. Hämeenlinna inventointi 1984. Alkuperäinen raportti Museoviraston arkistossa.

Schulz, Hans-Peter 1988. Janakkala – Hämeenlinna moottoritielinjan V3 inventointi. Alkuperäinen raportti Museoviraston arkistossa.

Seppälä, Sirkka-Liisa 1999. Vanajalaakson perusselvitykset. Alkuperäinen raportti Museoviraston arkistossa.

Kartat:

Forselius, L. 1784. Kankaantaan kylän isojakokartta. Kansallisarkisto, sig. H 89 5/6.

Sähköiset lähteet:

Muinaisjäännösrekisteri, Museovirasto:

http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/mjreki/read/asp/r_default.aspx (5.5.2014)

Kulttuuriympäristön rekisteriportaali, kulttuuriympäristön tutkimusraportit, arkeologia:

<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx> (5.5.2014)

Liite 1. Digitaalkuvaluettelo

Kuvannut Kirsi Luoto 2014. Kuvat on arkistoitu Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistoon.

Kuva	Aihe	Kuvattu suunnasta	Pvm
1	Panoraamakuva alue 1:stä.	pohjoinen	16.4.
2	Panoraamakuva alue 2:sta.	länsilounaasta	16.4.
3	Panoraama Hattelmalan sairaala W –löytöpaikasta.	koillinen	8.5.
4	Reijo Hyvönen tutkii alueella 1 metallinilmaisimen osoittamaa signaalipaikkaa.	-	7.5.
5	Historiallinen tielinja alueen 1 pohjoisosassa.	länsilounas	8.5.
6	1700-luvun ruotsalainen kolikko alueelta 1.	-	10.5.
7	Täikamman katkelma ja sulanutta pronssia (KM 39903: 3) alueelta 1.	-	10.5.
8	Metalliesineen katkelma KM 39903:1.	-	10.5.
9	Koekuopan 2 profiili.	-	7.5.
10	Koekuopan 4 profiili.	-	8.5.
11	Koekuopan 8 profiili.	-	5.6.

HÄMEENLINNA
VISAMÄKI
ASEMAKAA-ALUEEN TARKKUUSINVENTOINTI 2014

LIITE 2. KOEKUOPPAKUVAUKSET

ALUE 1

KOEKUOPPA 1

P: 6762743/I: 363225

0 – 40 cm Peltokerros

40 - 50 cm vaalea hiesu (pohjamaa)

Löydöt: Koekuopan pohjalla, 40 cm:n syvyydessä resenttiä metallilevyä (alumiinia?), esine oli suuri ja kupera, mahdollisesti sanko.

KOEKUOPPA 2

P: 6762770/ I: 363232

0 – 33 cm Peltokerros

33 – 40 cm Hiesusavi (pohjamaa)

Löydöt: -

KOEKUOPPA 3

P: 6763000/ I: 363382

0 – 18 cm Peltokerros

18 – 23 cm Vaalea hiesu

23 – 50 cm Peltokerros (tiivis hiesusavi)

50 – 54 Vaalea hiesusavi (pohjamaa)

Löydöt: 23 – 50 cm syvyydestä (peltokerros) punasaviastian kappale ja tiilenpala.

KOEKUOPPA 4

P: 6762983/ I: 363362

0 – 20 cm Peltokerros

20 - 27 cm Vaalea hiesu

27 – 50 cm Peltokerros (tummanruskea, tiivis hiesusavi)

50 – 53 cm Hiesusavi (pohjamaa)

Löydöt: 27 - 50 cm syvyydestä (peltokerros) kirkas pullolasin kappale ja tiilenpala.

KOEKUOPPA 5

P: 6763197/ I: 363337

0 – 15 cm Peltokerros

15 – 20 cm Vaalea hiesu

20 – 40 cm Peltokerros (tummanruskea, tiivis hiesusavi)

40 – 45 cm Hiesusavi (pohjamaa)

Löydöt: 20 – 40 cm syvyydestä (peltokerros) 2 punasaviastianpalaa, tiilenpala ja muovisauvanpala.

KOEKUOPPA 6

P: 6763221/ I: 363277

0 – 15 cm Peltokerros

15 – 18 cm Vaalea hiesu

18 – 34 Peltokerros (tummanruskea, tiivis hiesusavi)

34 – 38 Hiesusavi (pohjamaa)

Löydöt: 18 – 34 cm syvyydestä tiilimurskaa.

ALUE 2

KOEKUOPPA 7

P: 6762744/ I: 363717

0 – 1 cm Turve

1 – 20 cm Peltokerros

20 – 32 cm Savi

32 – 44 cm Mönnyä, orgaanista ainesta sisältävä hiesusavi

44 – 53 cm Savi

Löydöt: 1 – 20 cm syvyydestä (peltokerros) yksi tiilenpala.

KOEKUOPPA 8

P: 6762775/ I: 363744

0 – 1 cm Turve

1 – 30 cm Peltokerros

30 – 50 cm Orgaanisen aineksen sekainen savi/ lieju

Vettä kuopan pohjalla.

Löydöt: -

KOEKUOPPA 9

P: 6762688/ I: 363664

0 – 1 cm Turve

1 – 24 cm Peltomulta

24 – 35 cm Savi

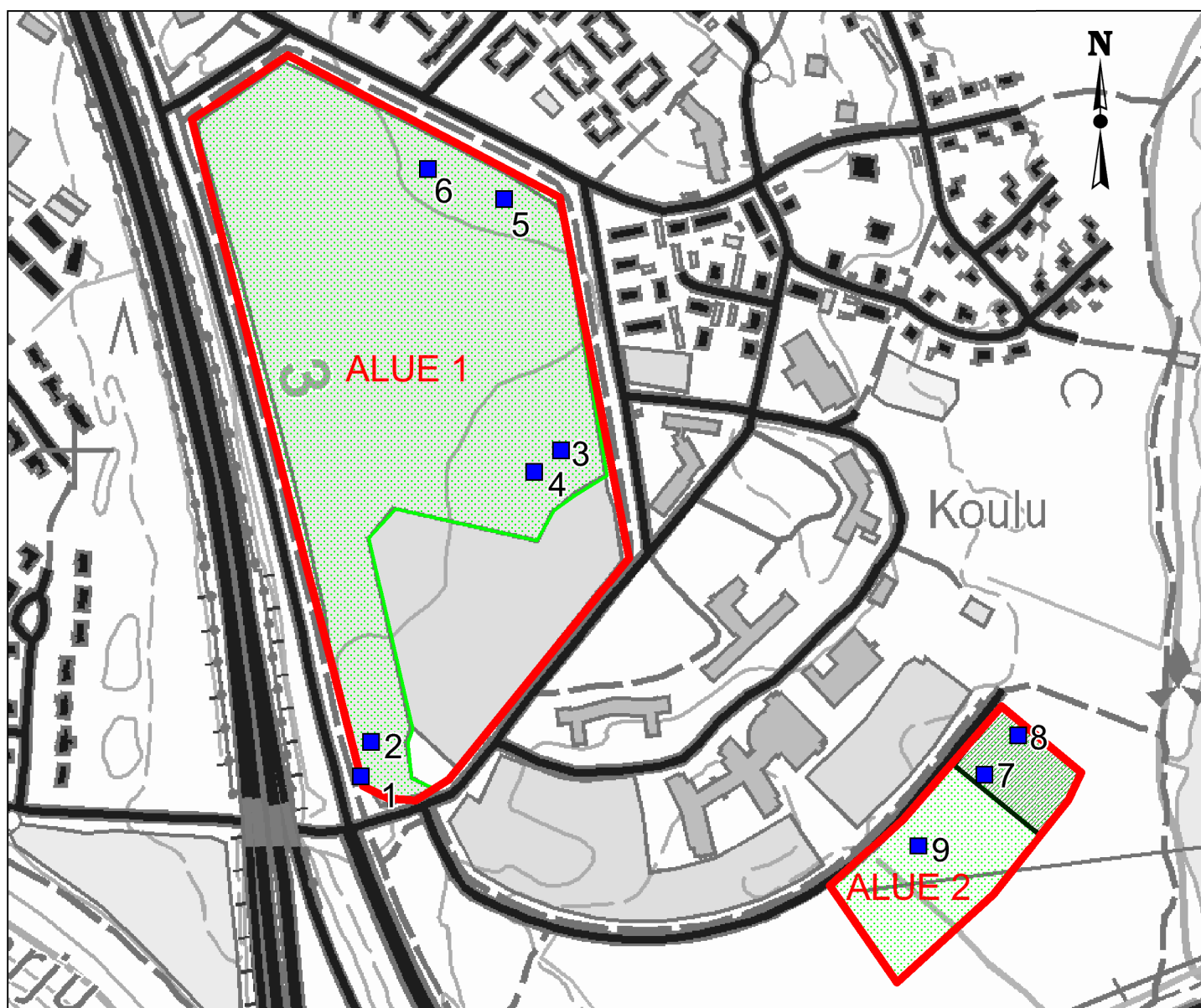
Löydöt: -

KARTTA 1. TARKKUUSINVENTOINTIALUEET JA KOEKUOPAT

Digitoinut: Mari Wuoti

MK: 1: 5000

- Tarkkuusinventointialueiden rajat
- Pintapöimittualue
- Koekuoppa
- Metsäalue

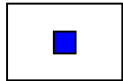
KARTTA 2. KOEKUOPAT JA PINTALÖYDÖT

Digitoinut: Mari Wuoti

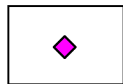
MK: 1: 3800

Inventointialueen raja

Koekuoppa

Pintalöytö

Pintalöydöt:

A : KM 39903: 1

B : KM 39903: 2

C : KM 39903: 3

